

مسئله‌شناسی جامعه شناختی حقوق فرهنگی اجتماعی معلولین

دکتر علیرضا قبادی - عضو هیأت علمی دانشگاه بوعلی سینا

فهیمة محمدزاده - فوق لیسانس مدیریت آموزشی

جامعه ما دارای اعضای است که به دلیل محدودیت‌های حسی یا ذهنی استثنایی نامیده می‌شوند. این نام نه برای گوشه‌گیری این اعضاء است، بلکه برای آن است تا گونه‌ای از گونه‌های اجتماعی حاضر در حیات اجتماعی را به ما معرفی کند.

دانش‌آموزان استثنایی را باید شهروندانی به حساب آورد مانند سایر شهروندان البته با ویژگیهای خاص بدیهی است، جهان اجتماعی ما مملو از معانی و ابعادی است که ساخته انسانهاست و دانش‌آموزان استثنایی نیز در ساختن آن سهیم اند و باید هم باشند. دانش‌آموزان استثنایی هم مانند دیگر انسانها دارای فرهنگ هستند و در ساختن آن نیز دخیلند. آنها هم در اشتراک با فرهنگ جامعه ما در قرار دارند هم به تولید شاخص‌های خاص خرده فرهنگ استثنایی نیز اقدام می‌کنند. عضویت در جامعه دانش‌آموزان استثنایی را محق کرده است. افراد استثنایی به لحاظ این عضویت باید مانند سایر افراد جامعه از همه حقوق اجتماعی و فرهنگی برخوردار باشند و بعلاوه امکان مزبور می‌بایستی با خصوصیات ویژه این گونه افراد هماهنگ شود. اعضای جامعه کم و بیش از حقوق اجتماعی تدوین شده برخوردارند افراد جامعه از حقوق اجتماعی خود آگاهی نسبی دارند و سیاست‌گذاران عمومی نیز دائماً در حاصل تدوین برنامه‌های جدید و احقاق هرچه بیشتر حقوق شهروندان هستند. اما به نظر می‌رسد در این فرآیندهای برنامه ریزی و سیاست گذاری تدبیر لازم برای تدوین و نهادی کردن حقوق معلولان جامعه ایرانی مد نظر قرار نگرفته است. نویسندگان را عقیده براین است که افراد استثنایی از تمام حقوق شهروندی افراد عادی جامعه برخوردارند و باید باشند و بعلاوه باید قوانین و تدابیر مربوط با توجه به ویژگیهای خاص آنها ساماندهی شود. در ساماندهی این حقوق مسائلی به نظر می‌رسد که این مقاله به دنبال شناسایی و طرح آنهاست. به عنوان مثال پاره‌ای از پرسش‌هایی که به نظر نویسندگان این مقاله در مسئله‌شناسی جامعه شناختی حقوق معلولین مطرح است به شرح ذیل قابل طرح می‌باشد:

- سیاست‌گذاران و برنامه ریزان اجتماعی فرهنگی به حقوق معلولین چه نگاهی دارند؟

- چه بخشی از سرمایه گذارهای مربوط به اوقات فراغت مشخصاً به این افراد اختصاص می‌یابد؟

همایش حقوق کودکان و دانش آموزان استثنایی

- عمده‌ترین مسائل حقوق اجتماعی فرهنگی معلولین در چه عرصه‌هایی قابل طرح است؟
 - از منظر سیاست‌گذاری عمومی چه اقدامات عملی برای نهادی شدن حقوق شهروندان استثنایی ضروری است؟
- پس از پاسخگویی به این پرسش‌ها توضیح خواهیم داد که توجه به مدیریت اجتماعی به حقوق شهروندی افراد استثنایی چه تأثیری بر بهبود وضعیت زندگی اجتماعی افراد استثنایی، افراد وابسته آنها و سایر افراد جامعه خواهد داشت.